

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

ΧΙ. ΚΥΚΛΩΨ

Μετάφραση Ι. Πολέμη

- Οὐδὲν πὸτ τὸν ἔρωτα πεφύκει
φάρμακον ἄλλο,
Νικία, οὔτ' ἔγχριστον, ἐμὴν δοκεῖ,
οὔτ' ἐπίπαστον,
ἢ ταῖ Πιερίδες· κοῦφον δέ τι τοῦτο
καὶ ἀδύ
γίνετ' ἐπ' ἀνθρώποις, εὐρεῖν δ' οὐ
ῥάδιόν ἐστι.
- 5 Γινώσκειν δ' οἶμαί τυ καλῶς, ἰατρὸν
ἔόντα
καὶ ταῖς ἐννέα δὴ πεφιλημένον
ἔξοχα Μοῖσαις.
Οὔτω γοῦν ῥάϊστα διαγ' ὁ Κύκλωψ ὁ
παρ' ἀμῖν,
ῥοχαῖος Πολύφαμος, ὅκ' ἤρατο τᾶς
Γαλατείας,
ἄρτι γενειάσδων περὶ τὸ στόμα τῶς
κροτάφως τε.
- 10 Ἦρατο δ' οὐ μάλοις οὐδὲ ῥόδῳ οὐδὲ
κικίννοις,
ἀλλ' ὀρθαῖς μανίαις, ἀγεῖτο δὲ
πάντα πάρεργα.
Πολλάκι ταὶ οἶες ποτὶ τωὺλίον αὐταὶ
ἀπῆνθον
χλωρᾶς ἐκ βοτάνας· ὁ δὲ τᾶ
Γαλατεία ἀείδων
αὐτόθ' ἐπ' αἰῖνος κατετάκετο
φυκιοέσσας
- Νικία, για τον ἔρωτα βοτάνι δεν
εἶν' ἄλλο,
μηδέ κανένα γιατρικό παρὰ τα
τραγουδάκια·
αυτὰ αλαφρώνουν τα δεινά και
τους καιμούς γλυκαίνουν,
φθάνει να νοιώθης να τα βρῆς
και να τα τραγουδήσης.
- Θαρρῶ πῶς θα το ξέρης δα και
θα το καλοξέρης,
τ' εἶσαι γιατρός κι' αγαπητός και
στὶς ἐννιά τις Μούσες.
- Ἔτσι περνούσεν εὐκόλα τον πόνο
της καρδιάς του
κι ο Κυκλομμάτης ο παληός
Πολύφημος εκείνος,
ὅταν με τη Γαλάτεια βρέθηκ'
ερωτευμένος
τότε που πρωτοχνούδωναν τα
πρῶτα του γενάκια.
- Δεν ἦταν ἔρωτας αὐτός με ρόδα
και με μήλα
μάτανε τρέλλ' ἀληθινή, κ' ἔξω
ἀπ' τον ἔρωτά του
τίποτα δε λογάριαζε, τίποτα δεν
ψηφούσε.
- Πολλές φορές ἐγύριζαν ἀπ' τα
χλωρὰ λιβάδια
δίχως αὐτόν τα πρόβατα κ'
ἐρημα στο μαντρί των
κ' ἐκεῖνος τη Γαλάτεια με πόνο

- 15 ἔξ ἀοῦς, ἔχθιστον ἔχων ὑποκάρδιον
 ἔλκος,
 Κύπριδος ἐκ μεγάλας τό οἱ ἥπατι
 πᾶξε βέλεμνον.
 Ἀλλὰ τὸ φάρμακον εὖρε,
 καθεζόμενος δ' ἐπὶ πέτρας
 ὑψηλᾶς ἐς πόντον ὄρων ἄειδε
 τοιαῦτα·
- τραγουδώντας
 στα φύκια της ακρογιαλιάς απ'
 την αυγή ως το βράδυ,
 ἐνοιωθε πόνο στην καρδιά κ'
 ἐλειων' από τον πόνο.
 Μα τώχε βρη το γιατρικό· σε
 βράχο καθισμένος
 και βλέποντας στη θάλασσα σαν
 τέτοια ετραγουδούσε.

(Ωδή)

- Ἦ λευκὰ Γαλάτεια, τί τὸν φιλέοντ' Ἀφρόπλαστη Γαλάτεια, τί μ'
 ἀποβάλλη, ἀποδιώχνεις ἔτσι
- 20 λευκοτέρα πακτᾶς ποτιδεῖν, σαν το μοσχάρι πεταχτή, σκληρή
 ἀπαλωτέρα ἀρνός, σαν αγουρίδα,
 μόσχω γαυροτέρα, φιαρωτέρα και βγαίνεις έξω στη στεριά την
 ὄμφακος ὠμᾶς, ὠρα που κοιμούμαι
 φοιτῆς δ' αὖθ' οὕτως ὄκκα γλυκὺς και πας τρεχάτη στο γιαλό μόλις
 ὕπνος ἔχη με, ξυπνώ ο καὺμένος
 οἴχη δ' εὐθύς ἰοῖσ' ὄκκα γλυκὺς σαν προβατίνα που ἀξαφνα το
 ὕπνος ἀνῆ με, γερολύκο βλέπει;
- 25 Ἥρασθην μὲν ἔγωγε τεοῦς, κόρα, Εἰώ σε πρωταγάπησα, κόρη μου,
 ἀνίκα προᾶτον σαν πρωτόρθες
 ἦνθες ἐμᾶ σὺν ματρὶ θέλοισ' θέλοντας με τη μάννα μου
 ὑακίνθινα φύλλα λαλέδες να μαζέψης
 ἔξ ὄρεος δρέψασθαι, ἐγὼ δ' ὄδον απ' το βουνό, κ' ἐγὼ μπροστά
 ἀγεμόνευον. σας ἔδειχνα τη στράτα.
 Παύσασθαι δ', ἐσιδὼν τυ καὶ Ἀχ! ἀπό τότε λαχταρῶ και θέλω
 ὕστερον, οὐδέ τί πα νῦν να σε βλέπω
 ἐκ τήνω δύναμαι· τὴν δ' οὐ μέλει, οὐ και δεν μπορῶ να κάνω αλλοιῶς·
 μὰ Δί', οὐδέν. μα δε σε νοιάζει εσένα.
- 30 Γινώσκω, χαρίεσσα κόρα, τίνος Ἐέρω, χαριτωμένη μου, γιατί με
 οὔνεκα φεύγεις· φεύγεις ἔτσι·
 οὔνεκά μοι λασία μὲν ὀφρὺς ἐπὶ γιατ' ἔχω φρύδι τριχωτό σ' ὄλο το
 παντὶ μετώπῳ μέτωπο μου
 ἐξ ὠτὸς τέταται ποτὶ θῶτερον ὥς μία που αρχίζει απ' τῶνα μου τ' αυτί
 μακρὰ, και φθάνει ἴσα με τάλλο
 εἷς δ' ὀφθαλμος ἔπεστι, πλατεῖα δὲ κ' ἔχω ἓνα μάτι μοναχά κατ' απ'

ῥις ἐπὶ χεῖλει.

Ἄλλ' ὡτὸς τοιοῦτος ἔων βοτὰ χίλια
βόσκω,

- 35 κῆκ τούτων τὸ κράτιστον
ἀμελγόμενος γάλα πίνω
τυρὸς δ' οὐ λείπει μ' οὔτ' ἐν θέρει
οὔτ' ἐν ὀπώρα,
οὐ χειμῶνας ἄκρω· ταρσοὶ δ'
ὑπεραχθῆες αἰεὶ.

Συρίσδεν δ' ὡς οὔτις ἐπίσταμαι ᾧδε
Κυκλώπων,
τίν τε, φίλον γλυκύμαλον, ἀμᾶ
κῆμαυτῶ ἀεΐδων

- 40 πολλάκι νυκτὸς ἄωρί. Τρέφω δέ τοι
ἔνδεκα νεβρώς,
πάσας μνηφορώς, καὶ σκύμνω
τέσσαρας ἄρκτων.
Ἄλλ' ἀφίκευσο ποθ' ἀμέ, καὶ ἐξεῖς
οὐδὲν ἔλασσον,
τὰν γλαυκὰν δὲ θάλασσαν ἔα ποτὶ
χέρσον ὄρεχθεῖν·
ἄδιον ἐν τῶντρῳ παρ' ἐμὶν τὰν
νύκτα διαξεῖς.
- 45 Ἐντὶ δάφναι τηνεῖ, ἐντὶ ῥαδιναὶ
κυπάρισσοι,
ἔστι μέλας κισσός, ἔστ' ἄμπελος ὁ
γλυκύκαρπος,
ἔστι ψυχρὸν ὕδωρ, τό μοι ἄ
πολυδένδρεος Αἴτνα
λευκᾶς ἐκ χιόνος ποτὸν ἀμβρόσιον
προΐητι.

Τίς κα τῶνδε θάλασσαν ἔχειν καὶ
κύμαθ' ἔλοιτο;

το φρύδι εκείνο,
καὶ πέφτ' ἡ μύτη μου πλατεῖά
κατὰ το στόμ' ἀπάνω.

Μα μ' ὅλη μου την ασχημιὰ
πρόβατα χίλια βόσκω,
κι αρμέγοντας τα πίνω εγὼ το
πιο καλό τους γάλα·
καὶ δε μου λείπει το τυρὶ μηδέ το
καλοκαίρι
μηδέ και το φθινόπωρο μηδέ και
το χειμῶνα
κ' εἶνε τα τυροβόλια μου
ολοχρονίς γεμάτα.

Και τη φλογέρα παίζω εγὼ
καλλίτερ' ἀπ' τους ἄλλους
τους Κυκλομμάτες που εἶν' ἐδώ·
καὶ παίζω τη φλογέρα
για σένανε, γλυκόμηλο, και για
παρηγοριά μου

τη νύχτα τα μεσάνυχτα. Κ' ἔχω
πολλά λαφάκια
με τραχηλίτσες στο λαιμό, και
τέσσερ' αρκουδάκια.

Μα ἔλα μαζί μου στη στεριά κι
ὄ,τ' ἔχω χάρισμα σου.

Τη γαλανή τη θάλασσα για τη
στεριά παραίτα
και πιο γλυκά θε να περνᾶς τις
νύκτες στη σπηλιά μου.

Εκεῖ εἶνε δάφνες φουντωτές,
κισσός σκοτεινιασμένος
και κυπαρίσσια λυγερά, εκεί εἶνε
και τ' ἀμπέλι

που κάνει γλυκοστάφυλα, εκεί
το κρῦο νεράκι
που μου το στέλνει ἀπὸ ψηλά η
δασωμένη η Αἴτνα
βγαλμένο ἀπὸ τα χιόνια της,
γάργαρο και δροσάτο.

Μπροστά σε τόσα πούχω 'γώ,
ποιός με τη θέλησή του
θα προτιμᾶ τη θάλασσα την

- 50 Αἰ δέ τοι αὐτὸς ἐγὼν δοκέω
λασιώτερος ἤμεν,
ἐντὶ δρυὸς ξύλα μοι καὶ ὑπὸ σποδῶ
ἀκάματον πῦρ·
καιόμενος δ' ὑπὸ τεῦς καὶ τὰν ψυχὰν
ἀνεχοίμαν
καὶ τὸν ἓν' ὀφθαλμόν, τῷ μοι
γλυκερώτερον οὐδέν.
- Ἔμοι, ὅτ' οὐκ ἔτεκέ μ' ἄ μάτηρ
βράγχι' ἔχοντα,
55 ὡς κατέδυν ποτὶ τὴν καὶ τὰν χέρα
τεῦς ἐφίλησα,
αἰ μὴ τὸ στόμα λῆς, ἔφερον δέ τοι ἦ
κρίνα λευκά
ἦ μάκων' ἀπαλὰν ἐρυθρὰ
πλαταγώνι' ἔχοισαν·
- ἀλλὰ τὰ μὲν θέρεος, τὰ δὲ γίνεται ἐν
χειμῶνι,
ὥστ' οὐ κά τοι ταῦτα φέρειν ἄμα
πάντ' ἐδυνάθην.
- 60 Νῦν μάν, ὦ κόριον, νῦν αὐτίκα νειῶ
γε μαθεῦμαι,
αἶ κά τις σὺν ναῖ πλέων ξένος ὦδ'
ἀφίκηται,
ὥς εἰδῶ τί ποθ' ἠδὺ κατοικεῖν τὸν
βυθὸν ὕμμιν,
- Ἐξένθοις, Γαλάτεια, καὶ ἐξενθοῖσα
λάθοιο,
ὥσπερ ἐγὼ νῦν ὦδε καθήμενος,
οἴκαδ' ἀπενθεῖν·
- 65 ποιμαίνειν δ' ἐθέλοις σὺν ἐμὶν ἄμα
καὶ γάλ' ἀμέλγειν
καὶ τυρὸν πᾶσαι τάμισον δριμεῖαν
ἐνεῖσα.
- αφροκυματούσσα;
Κι αν σου φανώ και πιο δασύς
απ' ὅσο πρέπει νάμαι
έχω βελανιδόξυλα κ' έχω φωτιά
στη στάχτη·
κ' εγώ για το χατήρι σου μέσ' στη
φωτιά θα πέσω
κι ας χάσω πια και τη ζωή κι
αυτό μου τώνα μάτι
που άλλο δεν έχω τίποτα
γλυκύτερο στον κόσμο.
Ωιμέ! που δε μ' εγέννησε με
σπάραχνα η μητέρα,
νάπεφτα μέσ' στη θάλασσα να
σου φιλώ το χέρι
αν δε σ' αρέση να φιλώ το
γλυκερό σου στόμα·
κ' είτε με κρίνα κάτασπρα να σε
φιλοδωρούσα
είτε με κοκκινόφυλλες κι
ώμορφες παπαρούνες.
Εκείνα καλοκαίρι ανθούν και
τούτες το χειμώνα.
Όμως αν έρθη, κόρη μου,
κάποιος καραβοκύρης
μαζί με το καράβι του, κολύμπι
θε να μάθω
να κολυμπήσω και ναρθώ στις
θάλασσας τα βάθη
να 'δω τι βρίσκεις μέσα εκεί και τ'
είνε πού σ' ευφραίνει.
- Έβγα, Γαλάτεια, στη στεριά και
μείνε και ξεχάσου
όπως εδώ ξεχνάω κ' εγώ στο
σπίτι να γυρίσω.
Έβγα να βόσκης πρόβατα μαζί
μου στο λιβάδι,
ν' αρμέγης γάλα και μ' αυτό
χλωρό τυρί να πήξης
μ' εκείνη την τραχειά πιτυά που
θε να ρίχνης μέσα.

Ἄ μάτηρ ἀδικεῖ με μόνα, καὶ
μέμφομαι αὐτᾶ·
οὐδὲν πήποχ' ὄλωσ ποτὶ τὴν φίλον
εἶπεν ὑπέρ μευ,
καὶ ταῦθ' ἄμαρ ἐπ' ἄμαρ ὄρευσά με
λεπτὸν ἔοντα.

- 70 Φασῶ τὰν κεφαλὰν καὶ τὼς πόδας
ἀμφοτέρωσ μευ
σφύζειν, ὡς ἀνιαθῆ, ἐπεὶ κήγῶν
ἀνιῶμαι.

ὦ Κύκλωψ Κύκλωψ, πᾶ τὰς
φρένας ἐκπεπότασαι;
Αἴκ' ἐνθῶν ταλάρωσ τε πλέκοις καὶ
θαλλὸν ἀμάσας
ταῖς ἄρνεσσι φέροις, τάχα κα πολὺ
μᾶλλον ἔχοις νῶν.

- 75 Τὰν παραιοῖσαν ἄμελγε· τί τὸν
φεύγοντα διώκεις;
Εὐρησεῖς Γαλάτειαν ἴσως καὶ
καλλίον' ἄλλαν.

Πολλὰ συμπαίσδεν με κόραι τὰν
νύκτα κέλονται,
κιχλίζοντι δὲ πᾶσαι, ἐπεὶ κ' αὐταῖς
ἐπακούσω.
Δῆλον ὅτ' ἐν ταῖ γαῖ κήγῶν τις
φαίνομαι ἦμεν.

- 80 Οὕτω τοι Πολύφαιμος ἐποίμαινε
τὸν ἔρωτα
μουσίδων, ῥᾶον δὲ διᾶγ' ἢ εἰ
χρυσὸν ἔδωκεν.

Μένα μου φταίγ' ἡ μάνα μου κ'
εγὼ μαζί της τάχω,
που ἐνὼ με βλέπει πιο ἀχαμνὸ
μέρα με τὴν ἡμέρα,
ποτέ δε σου ξεστόμισε λόγο καλὸ
για μένα.

Ὅμως κ' ἐγὼ θε να της 'πω τάχα
πὼς μ' ἔχουν πιάσει
σπασμοὶ στα δυο ποδάρια μου
καὶ πόνοι στο κεφάλι,
για να τὴν 'δω να θλίβεται ὅπως
θλιμμένος εἶμαι.

Αἴ! Κυκλομμάτη, που πετοῦν,
που πάν' τα λογικά σου;
Αν ἐπλεκες καλάθια ἐδῶ κι αν
μάζευες χορτάρια
καὶ τώφερνες στα πρόβατα, πιο
γνωστικός θε νάσουν.

Εκεῖ πού φθάνεις ἀπλωνε· τι
κυνηγὰς του κάκου
αὐτὰ που φεύγουν ἀπιαστα καὶ
χάνοντ' ἀπ' ομπρός σου ;
Θα βρῆς ἄλλη Γαλάτεια καὶ πιο
ώμορφη ἀπὸ 'κείνη.

Πολλὲς κοπέλλες με καλοῦν να
παίζωμε τὴ νύκτα
κι ὅλες αὐτὲς γλυκογελοῦν αν
τις καλοκυττάξω.
Αὐτό μου δείχνει πὼς κ' ἐγὼ κάτι
στον κόσμον θάμαι.

Ἔτσι ο Πολύφημος αὐτὸς τὸν
ἔρωτα περνούσε
με τὰ γλυκὰ τραγούδια του· κ'
ἦταν πιο κερδισμένος
παρὰ αν ζητούσε γιαντρεία
ξοδεύοντας χρυσάφι.

